

домо, найбільш відрізняється від аналогічних термінів інших слов'янських мов, насамперед російської.

У зв'язку з цим постає комплекс питань про те, у якому сенсі ми можемо вести мову про національну специфіку українського терміна, у яких тематичних чи інших групах назв спеціальних понять вона виявляється, на які рівні мовної структури слід звернути особливу увагу, щоб узгодити семантичні й прагматичні вимоги до терміна та не втратити його національномовної специфіки. Коло пов'язаних між собою проблем при цьому виходить поза межі суто лінгвістичних, через що термінознавство мусить стати міждисциплінарною науковою галуззю.

Брижаченко Н.
ХДАДМ

ФРАНКОМОВНА ЛЕКСИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

В українській лексиці вживають слова, запозичені з французької мови. Цьому сприяли культурні, економічні й політичні взаємозв'язки українського та французького народів, унаслідок чого українська мова перейняла велику кількість слів, підпорядкувала їх своїм законам фонетики й граматики, пристосувала до правил українського словотворення і семантичних систем. До системи української лексики органічно ввійшла французька лексика, яка засвоювалася прямо або через мову-посередницю усним і писемним шляхами в різні часи.

Зазначені вище чинники свідчать про те, що Україна є державою, мова якої інтегрувала з іншими мовами та стала однією з наймелодійніших мов євро-пейського континенту. Саме тому вивчення обраної теми є актуальним.

Метою роботи є розглядання іншомовних слів в українській мові. Згідно з поставленою метою виокремлено завдання роботи: визначити термін «запозичені слова»; виявити особливості застосування й написання французьких слів в українській мові.

Запозичені слова – це іншомовні слова, цілком засвоєні мовою-реципієнтом. Запозичені слова не сприймаються мовцями як чужорідний елемент і не потребують пояснень щодо форми і значення. На відміну від іншомовних слів, які розглядають у спеціальних словниках, запозичені слова подають у загальних словниках разом з питомою лексикою. Запозичені слова можна класифікувати на: а) слова, що давно вживаються й означають назви загальновідомих явищ і предметів, повністю сприймаються як українські: *крейда, папір, вишня, огірок, агро-*

ном, юрист, суфікс, лексика, академія, буква, м'ята та ін.; б) слова, що означають назви понять і явищ, які не є загальновідомими й рідко вживаються в мові, мають виразні ознаки іншомовних слів, не властиві українській мові: *адажіо, мольберт, вуаль, фрікасе, фенолфталеїн, ланцет* (запозичені з французької та італійської мов слова).

Серед французьких слів в українській мові: 1) слова, що позначають побутові речі (*люстра, абажур, комод, бюро, пудра, одеколон, ридикюль, порт'єра, кабінет, делікатес, десерт, вінегрет, гарнір, філе, антрекот, парасолька*); 2) назви одягу (*браслет, жабо, костюм, манто, пальто, блуза*); 3) терміни мистецтва й літератури (*мольберт, натюрморт, афіша, актор, суфлер, бюст, бюлетень, партер, драпірування, ампула, роль, балет, антракт, рояль, гравюра, контраст*); 4) терміни будівництва, архітектури, містопорядкування (*бельетаж, фойє, оранжерея, бульвар, тротуар, авеню*); 5) суспільно-політичні терміни (*дебати, кур'єр, шосе, паркет, пансіон, пасаж, парі, режим, асамблея, департамент, дебати, шеф, аташе, кар'єра, інтрига, шантаж, транспорт, депеша*); 6) технічні терміни (*екіпаж*); 7) військові терміни (*сержант, атака, фронт, каска, кавалерія, корпус, маршал, десант, ескадра, артилерія*).

Усі ці слова, що використовуються в українській лексиці, можна поділити на дві великі групи: а) слова, що не змінили зміст і будову (порівняно з мовою-продуцентом); б) слова, що набули нового змісту.

Можна навести декілька цікавих прикладів з мистецтва та літератури: з французької мови слово «*commode*» означає 'зручний', а в українській мові це слово трансформувалося в безпосередню назву предмета, де зручно зберігати одяг – комод. Слово «драпірування» походить від французького «*drapereau*», що означає 'прапор' (тобто тканину), а в українській мові слово «драпірування» використовують саме для позначення тканини в художніх постановках.

Цікаві приклади можна знайти серед суспільно-політичних термінів. Так, слово «аташе» в українській мові означає дипломатичну посаду, а походить це слово від «*attaché*», що перекладається як «прикутий, закріплений». Тобто відбувається трансформація змісту слова – від прикутого до зобов'язаного представляти.

Для запозичень із французької властиві такі фонетичні й морфологічні особливості: а) звукосполучення «*ya*»: *буржуазія, ампула, кулуари, експлуатація, тротуар, вуаль*; б) пом'якшення губних і «*к*» перед «*у*» (буква «*ю*»): *бюро, гравюра, капюшон, фюзеляж, кюрі, кювет*; в) звукосполучення «*ам*», «*ан*» перед приголосними: *асамблея, пансіон, авантюра, жанр*; г) незмінювані іменники з кінцевими наголошеними

голосними -е, -і, -о: *пенсне, турне, резюме, журі, жалюзі, кашпо, шапі-то*.

Запозичена французька лексика збагатила нашу мову й надала їй більшої виразності. Дуже часто французькі слова змінюють свою семантику після трансформацій прямого тлумачення змісту до асоціацій та певних перетворень. Тобто замість простого копіювання іншомовних слів відбувається осмислення, аналіз змісту слова, а використання цих слів додає яскравих барв нашій рідній мові.

Валигура Н.
НТУ «ХП»

ВОПРОСЫ ЯЗЫКОВОЙ ПОЛИТИКИ В МНОГОНАЦИОНАЛЬНОМ ГОСУДАРСТВЕ

В каждом государстве вопросы языковой политики решаются в зависимости от исторических традиций, политической ориентации, идеологической позиции властных структур и выработанной ними этнонациональной концепции. Государственная языковая политика проводится в двух ракурсах: в социолингвистическом и в лингвистическом.

Социолингвистический ракурс – это разработка и усовершенствование за-конодательных актов, регулирующих вопросы статуса языков и взаимоотношений между официальным, государственным языком и другими языками в конкретной многонациональной стране.

Лингвистический ракурс государственной языковой политики – это конкретные программы и механизмы их осуществления.

Языковая политика как сфера общественной жизни существовала еще во времена Рима. Римское гражданство можно было получить только при условии владения латинским языком.

Сегодня совместными усилиями таких известных европейских структур, как Совет Европы и Европейский Союз, разработаны законодательные международные акты и рекомендации, описаны виды государственной языковой политики и выдвинут ряд требований к их проведению на европейском континенте под лозунгом «Единство в многообразии».

Международные организации ООН и ЮНЕСКО также не остались в стороне от рассмотрения языковых вопросов и считают, что в XXI в. основным принципом языковых отношений в многонациональных государствах должна быть языковая лояльность.

5 ноября 1992 г. государствами – членами Совета Европы была подписана Европейская Хартия региональных языков или языков мень-